

עיסוקת הנדיגרשים

הריח גובר קצת. כאשר מתגלה כי שרה הרי המיסטורית איננה אלא אחותו של אשר ידלין. והוא מתעצם שבעיניים. כאשר מתברר כי בזמנו פנה אשר ידלין לחבר ועדת הביקורת המרכזית של ההסתדרות, סיפר לו על כוונתו למכור את המגרש. חבר ועדת הביקורת הזהירו מפרשות מפני מכירת המגרש לשיכון-עובדים.

חשד בכשרות

כאשר נזכרים הלאה בעיסוקה המורח, מתבררים עוד פרטים, שבכולם יש כדי להגביר את החשד בכשרותה.

המגרש של משפחת ידלין היה במקום נידח בראשון-לציון, ששום קבלן רציני לא רצה לבנות שם בית למי כירח. לכן גם היה מחירו זול כליכך — 900 מ"ר ב־45 אלף לירות בלבד. על־מנת שמישהו יקנה דווקא את המגרש הנידח הזה, ישקיע בו כספים רבים בבניית דירות למכירה — צריך שיהיה לו סיבות טובות לכך.

למנכ"ל שיכון-עובדים, אברהם עופר, היו סיבות כאלה. הראשונה — אופיו הנוח, וגטייתו הרבה לעשות טובות לידידים. אחרי ששיכון בדירות שיכון-עובדים את בני-משפחתו הרבים, ואנשי-מפתח שונים שנותרו אסירי-תודה לו — היה זה אך טבעי כי כאשר הבוס שלו, ידלין, עומד לפני השאלה כיצד להפוך את מגרשו הפרטי הנידח לרכוש ציבורי יותר — הוא נזכר בפומון הידוע של החיפושיות, עם מעט עזרה מידידי וכן, בעזרת הידידות, נכנסה שיכון-עובדים לתמונה, והתוכנית שהתגבשה החלה קורמת עור וגידים: ראשית ניקנה המגרש הסמוך. אחר, נמצא קבלן שיקנה את המגרשים מידלין — שכן ידוע היה כי אסור לידלין למכור ישירות לשיכון-עובדים רכוש פרטי.

הבחירה נפלה על יצחקי, שאותה עתה רצה להיכנס עם שיכון-עובדים לשותפות בבנייה על מגרשים שהיו לו בבתיים.

יצחקי רק שמח לעזור, מילא את חלקו בעיסוקה בלי שהרוויח בה — ואפילו הפסיד קצת.

אולם חוסר הרווח בעיסוקה התקדם בדיירים: הבית ניבנה בצורה גרועה, הדיירים מלאי טענות ותלונות, ממלאים עד היום את העיתונים בקובלנות נגד הקבלן.

הטלפון הגורלי

אולם מלבד לדיירים, השתלמה העיסוקה לכל הצד-דים האחרים. אמו של מזכיר חברת-העובדים זכתה בדירה גדולה וחדשה — ובתוספת נשאר עודף של כמה אלפי לירות במשפחה. עופר זכה להדק מחדש את ידידותו האמיצה עם ידלין — שהוא הממונה עליו.

ולא רק הממונה: לפני כמה שנים, למשל, היה ידלין בורר בסיכסוך בין שיכון-עובדים לסולל-בונה על סכום של כמה מיליוני לירות. מאז ועד היום, יש לו יד ורגל במאות החלטות הנוגעות לשיכון-עובדים. אין ספק כי שיקוליו של ידלין, בכל מקרה, הם תמיד כלכליים טהור רים ולגופו של עניין, אולם מה רע בכך אם הוא גם מיווד עם עופר?

בכלל, ידידות היא דבר יקר. דוגמה נוספת: לפני כמה שנים, פנה אל ידלין יריד אחר שלו, מוניה שפירא, בבקשת עזרה. מוניה סוחר מכונות משומשות גדול שהסתבך בחובות. פנייה אחת ידלין באה עקב רצונו לקנות עודפי סריגים של מפעל הסתדרותי שפשט את הרגל, בשם סריגי ערד. משום מה, סירבו למכור לו את הסריגים.

ידלין לא התעצל, טילפן מוניה לממונה על המפעל, ודאג כי מוניה יקבל את הסחורה. מוניה פתח פה אחד מיוחדת בשם מגיד, מכר את הסריגים ברווח של מאות ל"י.

ב־1958 מינה אשכול את ידלין כמזכיר הסתדרות עוב-די המדינה. כתב אז שבתאי טבת בהארץ: "אשר ידלין לא עבד מימיו אף לא שעה אחת כעובד מדינה. הוא אופייני לצעירים במפלגות המתיימרים להנהגה, שמעולם לא התמידו בעבודה בקרב ציבור. הוא לא גדל בתוך ציבור, ועל כן לא יוכל לעולם ליצגו. הוא מאלה החוש-בים שכל הדרוש למנהיג, זה לשון מתגלגלת ואוצר של פראות גבולות."

היתה זו טעות מצידו של שבתאי טבת. אשר ידלין השאיר את הדיבורים לאחרים. העדיף את המעשים. כל מיני מעשים.

הבניין בראשון-לציון. עסק ישרן

השער מדפני 4 שנים. חקירה חדשה

טירתו. שאר הדירות נמסרו על-ידי שיכון-עובדים, אשר מכרה אותן כמקובל. חלקו של יצחקי בעיסוקה היה: קניית המגרש ומכירתו לשיכון-עובדים, ובניית הבניין למענה, במעמד של קבלן-מישנה.

בשלב זה, הדיף הסיר ריח קל בלבד: מדוע נדחק יצחקי לחוץ בעיסוקה בין ידלין לשיכון-עובדים? מה יש, ידלין כבר אינו מכיר בעצמו את שיכון-עובדים? לשם מה הנסיון לטשטש את הקשר בין ידלין לחברה ההסתדרותית? "שאלה אחרת: מדוע קנתה שרה הרי את המגרש — ומכרה אותו מיד באותו מחיר? אינו מין עיסוקה זו?"

• מסומן בחץ: הדירה של משפחת ידלין.
• גיליון העולם הזה 1849, מיום 7.2.73.

זוהי הכתבה שהתפרסמה ב־7.2.1973 ("העולם הזה" 1849), תחת הכותרת "עיסוקת המיגרשים". כותרת המישה של הכתבה אמי רח: "העולם הזה" מגלה קנוניה בין מנכ"ל שיכון-עובדים ומזכיר "חברת-העובדים". שרי השיכון אברהם עופר, שהגיש השבוע בחריפות על הידיעה שהמישטרה חוקרת את עיסוקת המיגרש של משפחת ידלין בראשון-לציון, לא הכחיש ולא הניב כבר צורה שהיא על חומר החקירה, שהתפרסם כמזואי לפני אר-בע שנים.

הריח הוא השארה העומדת לדיון. בקנוניה הסור דית שעשו ביניהם אשר ידלין, מזכיר חברת-העובדים שהתמנה לאחרונה כבוס של קופת-חולים, ואברהם עופר, מנכ"ל שיכון-עובדים. בעקבות פירסומה — לראשונה — של הקנוניה בעמודים אלה, התכנס מן הסתם ועדת הביקורת של ההסתדרות לדון בפרשה, וממנה ייתכן שהי-כדור יתגלגל הלאה.

בפשטות, משמעותה של הקנוניה היא כזו: לידלין, החולש על כל האימפריה האדירה של מיפעלי ההסתדרות, היה מגרש קטן וזנוע בחור נידח, שלא יכול להיפטר ממנו. הוא פנה לשיכון-עובדים ההסתדרותית — אחת החברות שבאימפריה שלו — וזו קנתה ממנו את המגרש רש והקנימה עליו בניין, ובתמורה נתנה דירה לבעלי המיגרש. כך זכתה משפחתו של ידלין בדירה, שהיא רכוש עובר לסוחר הרבה יותר ממגרש לא מוצלח — וכן בתוספת כמה אלפי ל"י.

במסגרת קנוניה זו, שנועדה להעניק טובות הנאה כספיות לידלין ומשפחתו, תוך שימוש בכספיה והשפעתה של חברה הסתדרותית — לא היססו שני השותפים לעיסוקה אף להוליך שולל חבר של ועדת הביקורת המר-כית של ההסתדרות.

בעיסוקה שהדיפה ריח דומה, לפני שש שנים, לא היסס מזכיר ההסתדרות דאז, אהרון בקר, להסיק מסקנות אי-שיות, גרם לפיטוריהם של מנכ"ל בנק-הפועלים, מנחם יס-שחור, מנכ"ל קונצרן גמול שלמה רעין, וכמה פקידים בכירים בחברת הפרדסים יכין חקל.

פיטורים אלו באו אז בגלל מה שהתפרסם לאחר מכן כ"עיסוקת הפרדסים", שעיקרה היה ניצול כספי החברה ההסתדרותית לטובתם הפרטית של אלה שפוטר.

גם עיסוקת הפרדסים נראתה בתחילה די תמימה, כאשר רק הריח שנדף ממנה היה משונה. אולם לאחר חקירה נמרצת של ההסתדרות וחקירה נוספת של המישיטרה, התברר כי לא רק הריח הפריע — אלא העיסוקה היתה גם לא כשרה.

הקנוניה בין אשר ידלין ואברהם עופר תתפרסם כ"עיסוקת-המגרשים", והיא סובבת סביב מגרש ברחוב דרור 64 בראשון-לציון. במגרש היו שתי חלקות, בנות 900 מ"ר כל אחת. האחת היתה בבעלות משפחת ידלין, לפי החלוקה הבאה: האם, רחל ידלין, החזיקה בשתי שמיניות. האחות, שרה, בשלוש שמיניות. אשר ידלין החזיק גם הוא בשלוש שמיניות.

החלקה הסמוכה היתה שייכת לאדם אחר לגמרי. והנה, סמוך ליוני 1970. קנתה את החלקה הסמוכה אשה מחיפה בשם שרה הרי. היא שלמה תמורתה 45 אלף לירות — והסכימה לאחד את חלקתה עם החלקה של משפחת ידלין. השלב הבא: שתי החלקות נמכרו יחדיו לקבלן בניין בשם אברהם יצחקי. לשרה הרי, שילם יצחקי 45 אלף לירות תמורת החלקה שקנתה זה עתה בדיוק באותו מחיר. ואילו תמורת המגרש של משפחת ידלין, הוא הבטיח לשלם בדירה בבניין שיוקם במקום, וכן בתוספת מזומנים. המחיר שבו רכש יצחקי ממשפחת ידלין את המגרש נקבע אף הוא ל-45 אלף לירות. כך, לפחות, נרשם בחיקי הטאבו.

עיסוקה מוזרה

המשך העיסוקה הסבוכה: במקום לבנות על שני המגרשים, מיהר יצחקי ומכר אותם לחברת שיכון-עובדים. ולא סתם מיהר — אלא מכר אותם עוד לפני שקנה: תיקי הטאבו קובעים כי הוא קנה את המגרשים ממשפחת ידלין ומשרה הרי ב־16 ביוני 1970 — אולם מכר אותם לשיכון-עובדים יומיים קודם, ב־14 ביוני.

בהמשך המעשייה הוקם על המגרש המאוחד בית בן שש קומות, ובו 22 דירות. דירה אחת נמסרה לאמו של אשר ידלין. שתי דירות-גג השאיר יצחקי בידיו, תמורת